

Vejledning til undervisning i hånd- og rygsprøjtecertifikat Bekendtgørelse om uddannelse og autorisation i forbindelse med køb, overdragelse og professionel anvendelse af plantebeskyttelsesmidler

Udgiver: Miljøstyrelsen

Redaktion: Eja Lund

ISBN: 978-87-7038-037-9

Indhold

Vejledning til undervisning i hånd- og rygsprøjtecertifikat	1
Forord:	4
1. Hånd- og rygsprøjtecertifikat	5
1.1 Varighed	5
1.2 Definition af en hånd- og rygsprøjte	5
1.3 Dispensation	5
1.4 Udbydere af hånd- og rygsprøjtecertifikatkurset	6
1.5 Undervisningsmateriale	6
2. Undervisningens indhold	7
2.1 Vejledende undervisningstid	8
2.2 Målpinde	8
2.3 Prøve	8
2.4 Undervisningsversion	9
2.5 Hjælpe midler	9
2.6 Censurering af delprøver	9
2.7 Mulighed for reeksamen	9
2.8 Klager	9
2.9 Elever med mangelfulde dansk kundskaber	10
2.10 Undtagelser fra undervisningsdeltagelse	10
3. Opfølgningskursus i Hånd- og rygsprøjtecertifikat	11
3.1 Opfølgningskursus i Hånd- og rygsprøjtecertifikat	11
3.2 Varighed	11
3.3 Undervisningens indhold	11
3.4 Undervisningsmateriale	11

Forord:

Dette er en vejledning til *bekendtgørelse om uddannelse og autorisation i forbindelse med køb, overdragelse og professionel anvendelse af plantebeskyttelsesmidler*, (nr. 1411 af 4. december 2017, og senere ændringer heraf). Vejledningen forholder sig til bekendtgørelsens, § 4, stk. 3, § 6, § 16, § 19, stk. 2, § 20, § 38, stk. 4 og 5, og bilagene 2 og 6.

Vejledningen henvender sig til kursister, skoler, undervisningssteder, lærere og undervisere, der underviser i hånd- og rygsprøjtetecertifikat. Vejledningen skal sikre, at undervisningen og prøveaflægges gennemføres ensartet og korrekt på alle skoler og af alle undervisere, således at bestemmelserne i bekendtgørelsen om undervisningens behandling af emnerne overholdes.

1. Hånd- og rygsprøjtecertifikat

En person, der har erhvervet hånd- og rygsprøjtecertifikat, kan indtil den 1. juli 2020 købe og anvende alle plantebeskyttelsesmidler godkendt til professionel anvendelse. Dette certifikat giver ret til at udbringe disse midler udelukkende med hånd- eller rygsprøjte. Certifikatet giver også ret til at udbringe alle former for granulater via granulatspredere eller med hånden (fx sneglemidler) og man må anvende plantebeskyttelsesmidler, der påsmøres med hånden (fx ukrudtsmidler eller repellenter).

Efter 1. juli 2020 skal der et hånd- og rygsprøjtecertifikat til, for at kunne få en S2 autorisation for at anvende og købe professionelle plantebeskyttelsesmidler. Autorisationen kan erhverves via Miljøstyrelsens Autorisationssystem for brug af Plantebeskyttelsesmidler (MAB), som stilles til rådighed via linket: <https://mst.dk/kemi/plantebeskyttelsesmidler/bruger/uddannelse-og-autorisation/faa-din-autorisation/>.

Forhandlere af plantebeskyttelsesmidler til professionel anvendelse skal fra denne dato kontrollere deres kunders autorisation i forbindelse med salg af plantebeskyttelsesmidler, og må kun sælge plantebeskyttelsesmidler til personer, der kan dokumentere en autorisation og/eller virksomheder, der har tilknyttet mindst en medarbejder med den fornødne autorisation.

1.1 Varighed

For at kunne få et hånd- og rygsprøjtecertifikat og derefter erhverve en S2 autorisation, skal ansøgeren deltage i et kursus på 14,8 timer, der skal være fordelt på mindst to kursusdage. Kurset skal afsluttes ved, at kursisten gennemfører og består en prøve, hvorefter der kan udstedes et hånd- og rygsprøjtecertifikat.

1.2 Definition af en hånd- og rygsprøjte

En hånd- eller rygsprøjte har et tankvolumen på højst 25 liter, og den skal være konstrueret til under brugen at blive båret i hånden, på ryggen eller på skulderen, eller til at blive transporteret på hjul, og den skal være konstrueret til højst at kunne skabe et tryk i tanken på otte bar.

Dermed omfatter certifikatet ikke brug af kold- og varmtågesprøjter.

1.3 Dispensation

Miljøstyrelsen kan efter ansøgning give dispensation til, at personer med et hånd- og rygsprøjtecertifikat kan anvende andre mindre sprøjter, end dem der er anført i definitionen af en hånd- og rygsprøjte.

Sprøjteførere kan søge dispensation fra definitionen af en hånd- og rygsprøjte ved at indsende en ansøgning til pesticider@mst.dk, og beskrive den sprøjte, der ønskes dispensation til at anvende og beskrive den forventede anvendelse af sprøjten. Denne mulighed stilles til rådighed for fx medarbejdere i boligforeninger o.l., der anvender små sprøjter, som dog har en tankstørrelse, der er lidt større end 25 liter, men som typisk alene anvendes til ukrudtsbekæmpelse på belægninger og hvor der ikke er tale om at sprøjtning er ansøgerens hovedbeskæftigelse.

1.4 Udbydere af hånd- og rygsprøjtcertifikatkurset

Hånd- og rygsprøjtcertifikatkurser kan afholdes af AMU-Centre, erhvervsskoler med jordbrugsafdeling, landbrugsskoler, Skovskolen og andre tilsvarende uddannelsesinstitutioner.

1.5 Undervisningsmateriale

Uddannelsesinstitutionen skal stille opdateret undervisningsmateriale til rådighed for kursisten.

Materialet kan tilgås via to link hos SEGES Forlag:

<https://viewer.ipaper.io/segas/boeger/haand-og-rygsproejtehaandbog/hand-og-rygsprojte/#/>

eller på

<http://segasforlag.dk/tema-sider/natur-miljoe/haand-og-rygsproejte/>.

Materialet kan også findes på Miljøstyrelsen hjemmeside og evt. andre relevante portaler.

2. Undervisningens indhold

Ifølge autorisationsbekendtgørelsens bilag 2 skal undervisningen indeholde følgende hovedelementer:

- 1) Relevant lovgivning om plantebeskyttelsesmidler og om anvendelsen heraf
- 2) Generelt kendskab til plantebeskyttelsesmidler, herunder de forskellige typer af plantebeskyttelsesmidler (herbicer, fungicer, insekticer mv.), forskellige formuleringstyper (flydende, tabletform mv.), deres virkningsmåde (for eksempel optagelse i planter/insekter og den forventede tid det tager før midlerne virker). Kendskab til etiketter og sikkerhedsdatablade herunder behandlingsfrist og beregning af behov for mængde aktivstof og væskemængder.
- 3) Kemikaliekendskab, herunder kendskab til fareklasser, fare-, risiko- og sikkerhedssætninger, opbevaring samt bortskaffelse af rester og tom emballage. Kendskab til de farer og risici, der er forbundet med plantebeskyttelsesmidler, og hvordan de kan identificeres og begrænses, navnlig:
 - a. Risici for mennesker (sprøjteførere, beboere, andre tilstedeværende samt personer, der færdes på behandlede arealer, eller som håndterer eller spiser behandlede produkter), og hvordan faktorer, som f.eks. rygning, forværrer disse risici
 - b. Symptomer på forgiftning med plantebeskyttelsesmidler, førstehjælpsforanstaltninger og faciliteter til rapportering om uheld eller formodede uheld
 - c. Risici for ikke-målplanter, nyttige insekter, vilde dyr og planter, biodiversitet og miljøet i almindelighed herunder risici for udvaskning til grundvand og overfladevand.
- 4) Basisviden om integreret bekæmpelse af skadevoldere og om biologisk bekæmpelse af skadevoldere, herunder brug af alternative metoder til ukrudtsbekæmpelse
- 5) Indføring i sammenlignende vurdering på brugerplan som middel til at hjælpe erhvervsmæssige brugere med at træffe de mest hensigtsmæssige valg af de plantebeskyttelsesmidler, der har de mindste bivirkninger for menneskers sundhed, ikke-målorganismer og miljøet, blandt alle produkter, der er godkendt til behandling af en given skadegører i en given situation.
- 6) Procedurer til klargøring af udstyr til udbringning af plantebeskyttelsesmidler, herunder påfyldning, kalibrering, og til anvendelse af udstyret med færrest mulige risici for brugeren, andre mennesker, ikke-målarter af dyr og planter, biodiversiteten og miljøet, herunder vandressourcer.
- 7) Anvendelse, vedligeholdelse og rengøring af udstyr til udbringning af plantebeskyttelsesmidler, herunder behov for regelmæssig vedligehold og eftersyn af håndholdte sprøjter og rygsprøjter og metoder til at forbedre sprøjte kvaliteten.
- 8) Journalføring ved anvendelse af plantebeskyttelsesmidler i overensstemmelse med den relevante lovgivning.

2.1 Vejledende undervisningstid

Den vejledende undervisningstid inden for hovedelementerne, jf. bilag 2 i bekendtgørelsen:

Hovedelement 1	(2 timer)
Hovedelement 2 og 3	(6,3 timer)
Hovedelement 4 og 5	(3 timer)
Hovedelement 6 og 7, herunder værnemidler og mængdeberegning	(3 timer)
Hovedelement 8	(0,5 time)

2.2 Målpinde

For at bestå prøven skal eleven/kursisten have opnået følgende faglige niveau:

1. At kende og kunne finde relevant lovgivning,
2. Kendskab til herbicider, fungicider og insekticider
3. Kemikaliekendskab, læse og forstå en etikette, kendskab til påvirkning af mennesker og miljø
4. Kende til integreret bekæmpelses metoder
5. At kunne finde godkendt sprøjtemiddel til en aktuel opgave
6. At kunne kalibrere en rygsprøjte, afmåle sprøjtemiddel korrekt i ml og vælge værnemidler
7. Kendskab til rengøring og vedligehold af rygsprøjte
8. Kendskab til journalføring

2.3 Prøve

Prøven skal sikre, at kursisterne bliver testet i centrale dele af pensum, så erhvervelsen af et hånd- og rygsprøjtecertifikat repræsenterer et vist fagligt niveau.

Prøvens varighed er 30 minutter og består af 20 "multiple choice" opgaver, der hver har fire svarmuligheder, hvor kun én af dem er korrekt. Spørgsmålene kan indeholde tekst, billede og illustrationer. Spørgsmålene tager udgangspunkt i de otte målpinde og de skal alle være repræsenteret i prøven. Alle spørgsmål vægtes ens.

De 20 spørgsmål stilles inden for hovedelementerne i bilag 2 i Bekendtgørelse nr. 1411 af 4. december 2017 om uddannelse og autorisation i forbindelse med køb, overdragelse og professionel anvendelse af plantebeskyttelsesmidler, og i samme elementrækkefølge. Etiketten fra plantebeskyttelsesmidlet hæftes til prøven og der stilles spørgsmål i hovedelementerne 2, 3 og 6 i relation hertil.

Spørgsmålene fordeler sig således:

- 1 – 2 spørgsmål inden for hovedelement 1
- 3 – 5 spørgsmål inden for hovedelement 2
- 3 – 5 spørgsmål inden for hovedelement 3
- 1 spørgsmål inden for hovedelement 4
- 1 – 2 spørgsmål inden for hovedelement 5
- 4 – 6 spørgsmål inden for hovedelement 6, inklusiv værnemidler og mængdeberegning
- 1 – 3 spørgsmål inden for hovedelement 7
- 0 – 1 spørgsmål inden for hovedelement 8

Mindst en, og normalt flere, af opgaverne skal henvise til en etiket på et plantebeskyttelsesmiddel, der er godkendt i Danmark. Etiketten udleveres til kursisten til brug for prøven.

Hvert spørgsmål giver 5 point ved korrekt besvarelse, i alt 100 point såfremt samtlige spørgsmål er besvaret korrekt. Kursisten har bestået, når mindst 15 af opgaverne er besvaret rigtigt (75 % af de stillede spørgsmål).

Prøven kan aflægges på papir eller digitalt. Aflægges prøven i papirform skal man benytte de prøver der er tilgængelige på www.jordbrugetsuddannelser.dk.

Vælger uddannelsesinstitutionen, at prøven skal aflægges digitalt, kræver det at undervisningsstedet har adgang til TURs Multitest-system. Miljøstyrelsen har i samarbejde med TURs Multitest udformet prøven, så prøven kan aflægges digitalt. Læs mere om Multitest [her](#).

Miljøstyrelsen sigter mod, at alle prøver i fremtiden aflægges digitalt, men ind til dette arbejde er færdiggjort er det frivilligt om uddannelsesinstitutionen vælger at gennemføre prøverne digitalt eller på papirform.

Arbejdsgruppen for Uddannelser vedrørende Anvendelse af Plantebeskyttelsesmidler (AUAP) har udarbejdet prøverne.

2.4 Undervisningsversion

Arbejdsgruppen for Uddannelser vedrørende Anvendelse af Plantebeskyttelsesmidler (AUAP) udarbejder en undervisningsversion af certifikatprøven som elever og kursister kan øve sig på, mens de forbereder sig. Denne er tilgængelig på www.jordbrugetsuddannelser.dk

2.5 Hjælpemidler

Prøverne er tilrettelagt således, at det ikke skønnes, at der vil blive brug for hjælpemidler ud over branchearbejdsmiljøudvalgets skema til valg af personlige værnemidler, samt en lomme-regner eller en mobiltelefon med samme.

Der må ikke være kommunikation med andre under prøven.

Det er tilladt at bistå ordblinde elever med oplæsning af spørgsmål og give adgang til ordblindes sædvanlige hjælpemidler. Ordblinde kan få forlænget prøvens varighed med 20%.

2.6 Censurering af delprøver

Der bruges normalt ikke ekstern censor til retning af hånd- og rygsprøjtcertifikat prøver.

2.7 Mulighed for reeksamen

Hvis en elev/kursist ikke består i prøven for hånd- og rygsprøjtcertifikatet, kan de gennemføre prøven igen (ny prøve variant). Hvis kursisten består denne gang, erhverves certifikatet. Hvis eleven/kursisten ikke består i anden omgang, skal kurset tages om.

2.8 Klager

Er en elev/kursist ikke enig med vurderingen af deres certifikatprøver, kan denne indenfor 2 uger efter at have fået resultatet af prøven, klage til faglæreren og bede om at få prøven rettet igen. Dette skal faglæreren gøre inden 2 uger efter klagen er modtaget. Er eleven/kursisten

stadig uenige med den nye bedømmelse, kan denne indenfor 2 uger klage til AUAP, der vil genvurdere prøven.

2.9 Elever med mangelfulde danskundskaber

Det er muligt at undervise i hånd- og rygsprøjetcertifikatet på et andet sprog end dansk. Det er op til den enkelte skole selv at bekoste at opdatere undervisningsmaterialet til det sprog, der undervises på. Det er en mulighed at anvende en version af prøven på engelsk. Sådanne prøver er også tilgængelige på www.jordbrugetsuddannelser.dk. Etiketten skal være på dansk, da det er plantebeskyttelsesmidler godkendt efter dansk lovgivning, der undervises i. Man kan udlevere både et dansk og et engelsk prøvesæt til eleven. Prøver der afholdes på andet sprog end dansk kan ikke aflægges digitalt.

2.10 Undtagelser fra undervisningsdeltagelse

Det er, i særlige tilfælde, muligt at erhverve en S2 autorisation uden at følge undervisning eller gennemføre prøven. For at opnå dette, skal man søge om anerkendelse af allerede erhvervede relevante kompetencer via IT systemet MAB pesticider@mst.dk, og heri beskrive og dokumentere sine kompetencer på området. Det kan fx være relevant for lærerne og rådgivere på området, som har erhvervet kompetencerne på anden vis. Miljøstyrelsen vil så vurdere, om disse er tilstrækkelige til at opnå autorisation.

3. Opfølgningskursus i Hånd- og rygsprøjtetecertifikat

3.1 Opfølgningskursus i Hånd- og rygsprøjtetecertifikat

Opfølgningskurset er under udarbejdelse og forventes at være klar i løbet af 2019.

En S2 autorisation udløber 4 år efter gennemført S2 kursus. Da der endnu ikke er udbudt et opdateringskursus, kan Miljøstyrelsen forlænge gyldigheden af et evt. udløbet S2 autorisation administrativt i MAB frem til 1. juli 2020.

3.2 Varighed

Opfølgningskursets varighed er min. 3,7 timer.

Opfølgningskurserne kan afholdes af AMU-Centre, erhvervsskoler med jordbrugsafdeling, landbrugsskoler, Skovskolen og andre tilsvarende uddannelsesinstitutioner.

3.3 Undervisningens indhold

Undervisningen skal indeholde følgende hovedelementer:

1. Sprøjteteknik: Ny teknologi, ny sprøjteteknologi, og sprøjteteknik.
2. Plantebeskyttelsesmidler: Kendskab – ajourføring. Forebyggende tiltag for at minimere brugen af plantebeskyttelsesmidler, herunder IPM (integreret bekæmpelse af skadegørere).
3. Lovgivning: Fokus på nyeste lovgivning vedrørende henholdsvis plantebeskyttelsesmidler, regulering af påvirkninger på omgivende miljø, og om arbejdsmiljø.

Kurset afsluttes ikke med en prøve.

Har kursisten deltaget i 3,7 timer, udstedes et kursusbevis til kursisten. Herefter er det kursistens eget ansvar at autorisere sig i MAB.

3.4 Undervisningsmateriale

Undervisningsinstitutionen skal sikre at der stilles opdateret undervisningsmateriale til rådighed for kursisten. Der henvises til www.jordbrugetsuddannelser.dk.

Vejledning til undervisning i hånd- og rygsprøjtecertifikat

Vejledningen henvender sig til kursister, skoler, undervisningssteder, lærere og undervisere, der underviser i hånd- og rygsprøjtecertifikat. Vejledningen skal sikre, at undervisningen gennemføres ensartet og korrekt på alle skoler, således at bestemmelserne i bekendtgørelsen om undervisningens behandling af emnerne overholdes.

Miljøstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø

www.mst.dk